

ОДИТЕН ДОКЛАД НА СМЕТНАТА ПАЛАТА № 0100215824

за извършен финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на
Българската академия на науките за 2024 г.

София, 2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет	4
Квалифицирано мнение	4
База за изразяване на квалифицирано мнение.....	4
Правно основание за извършване на одита	6
Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет.....	6
Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет	6
Част II. Докладване във връзка с други законови и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет	8
Коригирани неправилни отчитания.....	8
Съществени недостатъци на вътрешния контрол	9
Приложение № 1 Опис на одитните доказателства	10

Списък на съкращенията

ГФО	Годишен финансов отчет
ЕБК	Единна бюджетна класификация
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
СБО	Сметкоплан на бюджетните организации
БАН	Българска академия на науките
ВРБ	Второстепенен разпоредител с бюджет
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
ИИКАВ	Институт за изследване на климата, атмосферата и водите
ИЯИЯЕ	Институт по ядрени изследвания и ядрена енергетика

ДО
ДОЦ. НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
51-О НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
ЧЛ-КОР. ЕВЕЛИНА СЛАВЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА
НАУКИТЕ

Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет

Квалифицирано мнение

Сметната палата извърши финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на Българската академия на науките, състоящ се от консолидиран баланс към 31 декември 2024 г., консолидиран отчет за приходите и разходите, консолидиран отчет за касовото изпълнение на бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства за годината, завършваща на тази дата, както и приложение към консолидирания финансов отчет, включително пояснения за прилаганата счетоводна политика.

Сметната палата изразява мнение, че с изключение на ефекта от въпроса, описан в раздел *База за изразяване на квалифицирано мнение* от настоящия доклад, приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Българската академия на науките към 31 декември 2024 г. и за нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните ѝ парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси.

База за изразяване на квалифицирано мнение

При одита на приложения консолидиран годишен финансов отчет Сметната палата констатира следните неправилни отчитания:

1. При финансовите одити на ГФО на БАН за периода от 2018 г. до 2023 г., както и при одита ГФО за 2024 г. е установено, че недвижими имоти за 8 613 449 лв., признати в отчетността на Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ), не са отписани от баланса на БАН¹.

Считано от 01.01.2019 г. Националният институт по метеорология и хидрология от основно звено при Българската академия на науките се преобразува в Национален институт по метеорология и хидрология като юридическо лице, чийто ръководител е

¹ Одитно доказателство № 1

разпоредител с бюджет по бюджета на Министерството на образованието и науката. Съгласно разпоредбата на § 3 от ПЗР на ЗДБРБ за 2019 г. (обн. ДВ, бр. 103 от 13.12.2018 г.), считано от 1 януари 2019 г. имуществото, архивът, както и всички права и задължения на Националния институт по метеорология и хидрология при Българската академия на науките преминават към Националния институт по метеорология и хидрология към министъра на образованието и науката.

Считано от 01.04.2022 г., Националният институт по метеорология и хидрология към министъра на образованието и науката преминава към министъра на околната среда и водите. Съгласно разпоредбата на § 9 от Закона за изменение и допълнение на Закона за водите (обн. ДВ бр. 20 от 2022 г.) имуществото, архивът, както и всички права и задължения, включително членствените правоотношения в национални, европейски и международни организации по метеорология и хидрология, и правото да обучава докторанти по акредитирани докторски програми на Националния институт по метеорология и хидрология към Министерството на образованието и науката преминават към Националния институт по метеорология и хидрология към Министерството на околната среда и водите.

Не са спазени разпоредбите на чл. 24 от Закона за счетоводството за вярното и честно представяне на имущественото състояние във финансовия отчет на БАН.

В резултат на неправилните отчитания в отчетна група „Бюджет“ са завишени шифър 0011 „Сгради“ с 557 974 лв. и шифър 0017 „Земни, гори и трайни насаждения“ със 7 515 475 лв., в отчетна група „Други сметки и дейности“ е завишен шифър 0017 „Земни, гори и трайни насаждения“ с 540 000 лв. от актива на Баланса, както и е занижен шифър 0693 „Намаление на нефинансови активи от други събития“ от отчета за приходите и разходите с 8 613 449 лв..

При извършената проверка относно вярното отчитане на ДМА и начисляването на амортизации на нефинансовите дълготрайни активи в Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика (ИЯИЯЕ) е установено:

2.1. Разходите за амортизации се изчисляват извънсчетоводно в таблица (формат Excel), след което се въвеждат в счетоводния софтуер на синтетично ниво. Амортизационните планове не са въведени в програмния продукт².

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 64.3 от ДДС № 5 от 2016 г. относно въвеждане на амортизационните планове в счетоводен софтуер, считано от 01.01.2018 г.

2.2. Не е спазен възприетия със Счетоводната политика на БАН подход за извършване на инвентаризация на ДМА и за преглед за обезценка на нефинансовите дълготрайни активи - най-малко веднъж на две години. Последната инвентаризация и преглед за обезценка на нефинансовите дълготрайни активи в института са извършени през 2021 г.³

Със Заповед № 3-29/13.03.2025 г., изм. със Заповед № 3-4/07.04.2025 г. на директора на института е назначена комисия, която да извърши инвентаризация на всички дълготрайни материални и нематериални активи, активи в употреба, изписани като разход, материални запаси, останалите активи и пасиви и библиотечния фонд във всички структурни звена на института към 28.02.2025 г.⁴

Не са спазени разпоредбите на чл. 66 във връзка с чл. 28, ал. 1 от Закона за счетоводството, както и указанията на министъра на финансите, дадени с т. 86 от

² Одитни доказателства № 2 и 3

³ Одитно доказателство № 2

⁴ Одитно доказателство № 3

*ДДС № 07 от 2017 г. и изискванията на Счетоводната политика на БАН.
Допуснато е неправилно отчитане по характер.*

Сметната палата извърши одита в съответствие със Закона за Сметната палата и МСВОИ (1003-1810). Отговорностите на Сметната палата съгласно МСВОИ (1003-1810) са описани допълнително в раздела *Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет* от настоящия доклад. Сметната палата е независима от Българската академия на науките в съответствие с *Етичния кодекс на Сметната палата*, като тя изпълни и своите други етични отговорности в съответствие с този кодекс. Сметната палата счита, че получените одитни доказателства са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на квалифицирано мнение.

Правно основание за извършване на одита

Сметната палата извърши одита на основание чл. 54 от Закона за Сметната палата, Програмата за одитната дейност на Сметната палата на Република България за 2025 г. и в изпълнение на заповед № РД- 01-02-158 от 04.11.2024 г. на Тошко Тодоров, заместник-председател на Сметната палата, изменена със заповед № РД-01-02-006 от 20.03.2025 г. на Горица Грънчарова – Кожарева, заместник-председател на Сметната палата.

Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за да даде възможност за изготвянето на консолидирани финансови отчети, които да не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен когато бюджетната организация ще бъде закрыта или нейната дейност ще бъде преустановена.

Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет

Целите на Сметната палата са да получи разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издаде одитен доклад, който да включва одитно мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че финансов одит, извършен в съответствие с МСВОИ (1003-1810), винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилните отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те,

самостоятелно или като съвкупност, ще окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от финансовия одит в съответствие с МСВОИ (1003-1810), Сметната палата използва професионална преценка и запазва професионален скептицизъм по време на целия одит. Сметната палата също така:

- идентифицира и оценява рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработва и изпълнява одитни процедури в отговор на тези рискове и получава одитни доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на одитно мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.

- получава разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработи одитни процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на бюджетната организация.

- оценява уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.

- достига до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одитни доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако Сметната палата достигне до заключение, че е налице съществена несигурност, от нея се изисква да привлече внимание в одитния си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да изрази модифицирано мнение. Заключениета на Сметната палата се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одитния доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина бюджетната организация да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценява цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя стоящите в основата операции и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Сметната палата комуникира с ръководството наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на финансовия одит и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които са идентифицирани по време на извършвания финансов одит.

Част II. Докладване във връзка с други законови и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет

В съответствие с чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата и МСВОИ 12 *Ползи от работата на върховните одитни институции – насочена към подобряване на живота на гражданите*, Сметната палата, за да отговори на очакванията на обществото и за да засили отчетността, прозрачността и интегритета на бюджетните организации, комуникира в одитния доклад констатираните неправилни отчитания, коригирани по време на одита, и съществени недостатъци на вътрешния контрол, освен когато:

- дадена констатация се отнася за въпрос, който очевидно е без никакви последици за консолидирания финансов отчет;
- закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на дадена констатация; или
- в изключително редки случаи, Сметната палата реши, че дадена констатация не следва да бъде комуникирана в одитния доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществен интерес от тази комуникация.

Сметната палата не модифицира одитното мнение във връзка с включените в Част II на настоящия одитен доклад други констатации.

Коригирани неправилни отчитания

1. При извършената проверка в ИЯИЯЕ относно вярното отчитане на ДМА към 30.09.2024 г. е установено, че в счетоводния софтуер не е въведена аналитична отчетност на дълготрайните материални активи ⁵.

Не са спазени разпоредбите на чл. 11, ал. 1, т. 2, и на чл. 16, ал. 1, т. 3 от ЗСч. относно получаването на аналитична и обобщена информация по счетоводен път, представляваща най-точно и по най-подходящ начин годишните финансови отчети на предприятието.

2. В Институт по електрохимия и енергийни системи, в Централна лаборатория по слънчева енергия и нови енергийни източници и в Институт по Електроника към 30.09.2024 г. в отчетна група СЕС-ДЕС не са взети счетоводни операции чрез процедурата на „червено сторно“ на корективи за неусвоени помощи и дарения към края на 2023 г. общо за 456 292 лв. по дебита на сметки 740 „Коректив на приходите от помощи и дарения“ в кореспонденция със сметка 4989 „Коректив на неусвоени помощи и дарения“⁶.

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени с т. 22.2 от ДДС № 14 от 2013 г. за сторниране на корективите за неусвоени помощи и дарения в следващата отчетна година.

3. Към 30.09.2024 г., в Института по невробиология, при отписването на продадени недвижими имоти през 2023 г. от БАН на Държавно предприятие

⁵ Одитни доказателства № 2 и 4

⁶ Одитни доказателства № 5 и 6

„Национална железопътна инфраструктура“ общо за 75 547 лв. неправилно е използвана счетоводна сметка 6143 „Балансова стойност на продадени сгради“, вместо по сметка 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“⁷.

Не са спазени указанията на министъра на финансите, дадени в т. 8.9 на ДДС № 20 от 2004 г. и изискванията на ДДС № 14 от 2013 г. за осчетоводяване на стопанските операции в съответствие с техния характер по сметки от СБО.

Съществени недостатъци на вътрешния контрол

Не са констатирани съществени недостатъци във вътрешния контрол.

Неправилните отчитания са констатирани при текущия контрол на периодичния финансов отчет към 30.09.2024 г. и са коригирани преди изготвянето на годишния финансов отчет за 2024 г.

В подкрепа на констатациите са събрани 8 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата. При необходимост можете да се запознаете с тяхното съдържание на адрес: гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата, с Решение № 168 от 11.06.2025 г. на Сметната палата и е изготвен в три еднообразни екземпляра, по един за Българската академия на науките, Министерство на образованието и науката и Сметната палата.

⁷ Одитни доказателства № 7 и 8

Приложение № 1 Опис на одитните доказателства

В таблицата е представен списък на одитните доказателства, подкрепящи констатациите, комуникирани в одитния доклад.

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	РД за процедури по същество на счетоводното отчитане по сметки 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“, и 2031 „Административни сгради“ в отчетна група „Бюджет“, 2039 „Други сгради“ и 2201 в отчетна група ДСД в БАН Администрация към 31.12.2024 г.; аналитични ведомости на сметки 2010, 2031, 2039 и 2201 на БАН Администрация и ИИКАВ и актове за собственост, скици, схеми и др. документи. Протоколи № 42 и 43 от общото събрание на БАН, Писма на БАН рег. № 04-09-32/22.02.2019 г., рег. № 04-09-168/29.11.2019 г., рег. № 04-09-4/17.01.2022 г., рег. № 04-10-4/11.10.2023 г., рег. № 04-10-4-2/21.02.2025 г. и рег. № 04-10-4-4/10.04.2025 г. относно изясняване и уреждане на проблема с недвижимите имоти, признати едновременно в отчетността на БАН и НИМХ на МОСВ и отговори към тях от МОН и МОСВ	113
2	Констативен протокол от 06.12.2023 г. за установеното при извършени проверки относно вярното отчитане на ДМА и начисляване на амортизации на нефинансовите дълготрайни активи в Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика	1
3	Писмо, рег. № 48-00-1-1/07.04.2025 г. от БАН за предприетите действия за коригиране на неправилните отчитания.	4
4	Инвентарна книга, извлечена от счетоводния продукт	26
5	РД за процедури по същество на получените текущи помощи и дарения от Европейския съюз в отчетна група „СЕС-ДЕС“ към 30.09.2024 г. в БАН;	4
6	МО №№ 10, 11, 12 от 10.12.2024 г. за корекция в ИЕЕС, МО №5 от 09.12.2024 г. за корекция в ИЕ, МО от 09.12.2024 г. в ЦЛСЕНЕИ	12
7	РД №ТК-2.16-2 от 10.12.2024 г. за проверка на счетоводното отчитане на недвижимото имущество - сгради и земи в Институт по невробиология - БАН към 30.09.2024 г. Договор за покупко-продажба с рег. №ДА-1 от 27.03.2023 г. между Министерство на транспорта и съобщенията (МТС) и Българска академия на науките (БАН); Приемо-предавателен протокол за въвод във владение от 11.05.2023 г. между Държавно предприятие „Национална железопътна инфраструктура“ (ДП НКЖИ) и Българска академия на науките (БАН) на части от недвижим имот, собственост на БАН, попадащи в трасето на железопътна линия София-Драгоман; Акт №322 от 1974 г. за държавна собственост на недвижим имот, находящ се в с. Алдомировци; Скица на поземлен имот №15-450587-23.05.2019 г.; МО №10/18а от 01.04.2024 г. за отписване на ДМА	18
8	МО №10/55 и №10/56 от 09.12.2024 г. за корекция	2